

«Bloc» o «Blog»?

GABRIEL BIBILONI

El Termcat ha decidit de normalitzar el terme *bloc*, amb *-c*, per a designar allò que en el món sencer es diu *blog*, amb *-g*. Alhora ha beneït el derivat *blocaire* per a designar el que en anglès es diu *blogger*, és a dir, l'autor o gestor d'un blog. Amb aquesta decisió el Termcat en rectifica una d'anterior on es postul·lava *diari interactiu personal*, una solució que no havia tingut pràcticament gens de seguiment entre els internautes catalans. Sembla que aquests mateixos són els qui han pressionat l'organisme terminològic perquè faci la rectificació.

A la seva pàgina web el Termcat ens dóna aquesta explicació: "Pel que fa a la nova solució adoptada (*bloc*), es tracta d'una adaptació fonètica de la denominació anglesa *blog* i respon, alhora, a una imatge metafòrica del terme, ja que el concepte es refereix a una pàgina web que funciona com una mena de bloc de notes. La forma *bloc* ja té ús i força acceptació entre els usuaris d'aquest tipus de pàgines web."

Efectivament, la forma *bloc* s'havia escampat considerablement d'ençà que sorgiren i es posaren de moda aquests estris. Però també cal dir que això es va fer d'una manera espontània, fora del control de cap persona o institució amb autoritat lingüística i sense cap fonament lingüístic consistent. No ens fariem molt lluny de la realitat si diguéssim que es tracta, en certa manera, d'un cas d'etimologia popular. Parlam d'etimologia popular quan una paraula nova que apareix als parlants com a opaca s'assimila a una altra de coneguda que, per això mateix, és transparent. Una mica com succeïa quan jo era petit, que sentia a dir a algunes persones *pintura de oro*, un sintagma amb el qual solucionaven el problema de la foscor –per a ells– de *tintura de yodo*. És clar que en el cas de les nostres pàgines web la transformació va ser mínima i només ortogràfica, però transformació al capdavant. Com que els blogs tenen una indiscutible semblança amb els blocs –conjunt de fulls units i fàcilment arrancables que s'utilitzen per a escriure–, espontàniament s'anomenaren *blocs*, més encara quan uns quants servidors de blogs adoptaren i propagaren aquell mot.

Però l'etimologia de *blog* és completament diferent de la de *bloc*. Aquest mot darrer, en el sentit de massa de matèria sòlida (i accepcions derivades), té l'origen remot en un mot germànic, *blok*, i en el sentit més recent de llibreta procedeix –via espanyol, com tots els mots moderns– del francès *bloc* (à notes); mentre que *blog* és una paraula anglesa resultat de l'escurçament de *weblog*. Aquest és compost de *web* (pàgina web) i *log* (registre). El neologisme ha estat adoptat per la majoria de llengües, en qualque cas amb alguna adaptació ortogràfica: així en francès se'n diu *blog* (i *blogue*), i també se'n diu *blog* en italià, en espanyol, en portuguès, en alemany, en danès, en neerlandès, i no continuaré per no fer la llista de llengües del continent.

Tornant a l'explicació i als arguments del Termcat, distingirem tres raons que han portat a la decisió que ara coment: *bloc* com a adaptació de l'anglès *blog*, *bloc* com a imatge metafòrica del bloc de fulls de paper, i el fet que *bloc* gaudeix d'una gran acceptació entre els usuaris d'aquestes pàgines. El darrer argument és completament extralingüístic i no mereix gaire atenció. Simplement crec que s'ha de lamentar que un fet com aquest hagi estat decisiu a l'hora de prendre la determinació. Si la terminologia s'ha de fixar pel mètode de la consulta popular anam ben servits.

La qüestió de l'adaptació mereix una crítica contundent. En primer lloc, es confon adaptació fonètica i adaptació gràfica. Del punt de vista de la fonètica, l'adaptació hi és necessàriament, perquè en català tota consonant oclusiva final es realitza com a sorda i, per tant, el nostre mot es pronuncia *blok* tant si s'escriu *bloc* com si s'escriu *blog*. Una altra cosa és l'adaptació gràfica, i aquí cal dir que les paraules procedents d'altres llengües acabades en *-g* mantenen aquesta consonant en la seva forma gràfica catalana (*bulldog*, *gag*, *grog* 'beguda'), igual que les paraules derivades d'ètims llatins o grecs amb aquesta consonant final (*mag*, *pedagog*, *demagog*, *biòleg*, *pròfug*). Prou que Fabra es va escarrassar defensant en el seu moment que si totes les llengües de cultura escrivien *àcid* o *pròleg* amb consonant sonora, els catalans no havíem de fer-ho d'una altra manera, per molt que la fonètica ho semblàs exigir.

L'anglicisme *blog* en català només es pot escriure *blog*. Si *bloc* és una adaptació "fonètica" d'aquell anglicisme, com diu el Termcat, és una aberració, més o menys com ho serien *àcit* o *pròlec*.

El segon argument del Termcat ja és més discutible. Si es tracta de substituir el mot anglès per un de català preexistent cercant una equivalència en el significat, l'adopció de la paraula *bloc* (com es podria adoptar *diari*, *llibreta*, *bitàcola* o qualsevol altre mot semànticament relacionable amb *weblog*) és possible, però és també molt problemàtica. Sobretot perquè aquesta adopció resta perversament embolicada amb la qüestió de l'adaptació gràfica (dolenta) del terme internacional, del qual, tanmateix, no podem fugir. No ens enganyem: si el mot anglès no estigués format pels quatre sons que té, en català no tindríem mai *bloc*. Per molt que pensem en el bloc de fulls de paper, som dependents del terme internacional, i, si continuem aferrats a la forma *bloc*, davant nosaltres mateixos i davant els altres sempre semblarà que tenim una manera peculiar i esgarriada d'escriure allò que tots grafien *blog*. També perdem la possibilitat de distingir dues coses que, per molt que s'assemblin, són completament diferents, com és un *bloc* fet de fulls de paper i un *blog* d'internet. Aquest no és l'argument més poderós, però cal no menystenir-lo. No havíem quedat que una llengua de cultura ha de distingir conceptes i expressar amb precisió el major nombre possible de matisos? La distinció es farà únicament en la llengua escrita, però així i tot gran cosa és.

També cal parlar dels derivats. D'un que fa blogs –*logger* en anglès– se'n pot dir en català de moltes maneres, perquè els mecanismes de derivació de la llengua en principi els permeten: *bloguista*, *bloguer*, *blogador*, *blogaire*, *blogòfil*, etc. Només afegiré que el sufix més adequat a un camp de la creació intel·lectual com aquest és *-ista*. Pensem en paral·lels com *novel·lista*, *contista*, *assagista*, *guionista*, etc. El sufix *-aire*, com que correspon a ocupacions antigues i no gaire intel·lectuals (*trabucaire*, *escombriaire*, *abellaire*, *drapaire*) o a característiques humanes no gaire positives (*rondinaire*, *xerraire*, *captaire*, *rapinyaire*, *enredaire*), no sembla que porti aquí a un possible derivat més que una certa col·loquialitat o àdhuc comicitat. És incomprendible que el Termcat hagi optat tan alegrement per *blocaire*, prenent fer-ne no un terme connotat estilísticament sinó un terme neutre.

D'ençà de Fabra, el principi d'universalitat en la terminologia científica i tècnica ha estat un fil conductor en l'estandardització i l'elaboració del català. Les rareses en aquest terreny no són, o no haurien de ser, un patrimoni dels catalans. El Termcat ha de rectificar. En realitat, es tracta d'una rectificació parcial, perquè l'ha encertada en la tria del terme encara que no en l'ortografia. Si el Termcat no rectifica, serà responsable que en aquest punt el català resti lamentablement separat de les altres llengües europees. Totes amb *blog* i nosaltres amb la raresa.